

ранительных органов Республики Беларусь. Использование данного подхода позволит разработать систему управленческого влияния на адаптационные процессы в правоохранительных органах, обосновать и предложить структурно-логическую схему управленческой деятельности, направленной на обеспечение высокого качества профессиональной ориентации и мотивации, подбора кандидатов на учебу и службу, совершенствование учебной, воспитательной и научной деятельности, укрепление профессиональной позиции, включая самоопределение, самоидентификацию и самоактуализацию сотрудников.

УДК 34 (09)

А.М. Молчан

ІДЭЙНА-ТЭМАТЫЧНЫ СКЛАД ЛЕКСІКІ «ЛЕТАПІСЦА ВЯЛІКІХ КНЯЗЁЎ ЛІТОЎСКІХ»

«Летапісец вялікіх князёў літоўскіх» увайшоў у гісторыю старажытнай беларускай літаратуры не толькі як помнік грамадскай думкі, але і як крыніца багатага моўнага матэрыялу. Паводле вызначэння В.А. Чамярыцкага «як помнікі грамадска-палітычнай думкі, летапісы і хронікі складаюць цэлы этап у гісторыі беларускай старажытнай літаратуры». «Летапісец» з'яўляецца творам, які ўтрымлівае запісы аб падзеях, што адбываліся на тэрыторыі Вялікага Княства Літоўскага на працягу XIV–XVI стст. Галоўнай ідэяй гэтага перыяду становіцца адлюстраванне ў помніках беларускага летапісання, а менавіта ў «Летапісцы вялікіх князёў літоўскіх», ідэі патрыятызму, дзяржаўнай і нацыянальнай незалежнасці.

Адметнай асаблівасцю «Летапісца вялікіх князёў літоўскіх» стаў адыход ад традыцыйнай пагадовай формы выкладу інфармацыі ў напрамку да прагматычнага апавядання пра мінулае з уключэннем кароткіх дакументальных запісаў з гістарычнымі аповесцямі. Тэкст «Летапісца» уваходзіць у склад шматлікіх летапісных спісаў (Супрасльскага, Слуцкага, Акадэмічнага, Красінскага, Румянцаўскага, Рачынскага, Археалагічнага таварыства, Еўраінаўскага).

Такая стылістычная разнастайнасць «Летапісца» дазваляе мовазнаўцам дасканала даследаваць характар лексічнага складу ў розных яго частках і адкрывае шырокія магчымасці для яго лінгвістычнага аналізу. Мэтазгоднасць распрацоўкі лексічнай праблематыкі беларускага летапісання матывуецца неабходнасцю вырашэння такіх праблем гістарычнага мовазнаўства, як раскрыццё суадносін паміж спрадвечнабеларускай і запазычанай лексікай, адлюстраванне ў лексіцы летапісных крыніц устойлівых аманімічных, сінанімічных, паранімічных сувязей, фарміравання лексічнага ядра, якое развівалася ў пісьмовых помніках з беларускамоўнай асновай.

Моўны матэрыял «Летапісца» ахоплівае лексіку, якая шырока выкарыстоўвалася ў розных сферах ужытку. Найперш – гэта фізічны і ўнутраны стан чалавека. Самы ўжывальны пласт гэтай галіны складаюць назвы частак чалавечага цела (голова, сьердце, око), словы, якія маюць дачыненне да сямейнага жыцця (отць, мати, сын, брат), грамадскага стану (народ, мир, род, племя, воіско, воіна), месцах бытавання (Вільня, Кіев, Крево, Вітебск, Трокі, Новогородок, Полоцк, Дорогічын, Городня, Смолensk, Краков). Асобнае месца займае іменаслоў (Кестуіі, Нарамонт, Олкгирд, Корбут, Евнут, Витовт, Ягаіло, Воидило). У галіне духоўнага жыцця вылучаецца шэраг слоў, якія выражаюць здольнасці і пачуцці чалавека (воля, любовь, розум), маральна-этычную скіраванасць (бог, зьло, правьда), духоўныя якасці ці недахопы чалавека (велики, добры, глупы). Па колькасці паказчыках найбольш распаўсюджанымі сярод часцін мовы з'яўляюцца назоўнікі.

Слоўнікавы склад старажытнабеларускай мовы «Летапісца» надзвычай разнастайны. У ім акумуляваны найперш пласт спрадвечна беларускай лексікі: агульнаславянскія, агульнаўсходнеславянскія і ўласна беларускія словы. Запазычаны адносна нешматлікія, у большасці сваёй прыйшлі праз пасрэдніцтва польскай мовы, што тлумачыцца ўстойлівымі эканамічнымі і палітычнымі ўзаемасувязямі паміж ВКЛ і Каронай.

Летапісы не толькі даносяць падзеі мінулага, захоўваючы пра іх памяць для нашчадкаў, але і выконваюць важную ідэйна-публіцыстычную ролю ў фармаванні грамадскай думкі і гістарычнай свядомасці. Такім чынам, агульнадзяржаўныя беларускія летапісныя творы адлюстроўваюць палітычную гісторыю беларусаў XIV–XVI стст.

УДК 378

А.Н. Пастушэня

ЛИЧНЫЕ ИНТЕРЕСЫ РУКОВОДИТЕЛЯ И ЦЕЛЕВАЯ ОРИЕНТАЦИЯ ЕГО ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Важнейшей предпосылкой совершенствования системы управления является не только повышение управленческой компетентности руководителей, но прежде всего формирование у них идейно-целевой ориентации на государственно-общественные интересы. Такая позиция имеет одно определяющее свойство – руководитель отдает приоритет государственным интересам относительно корпоративных (узковедомственных) и личных.

Личные интересы руководителя государственной структуры могут иметь различные проявления: повышение личного материального благосостояния; обеспечение карьерной гарантии и карьерного роста; снижение затрат сил и времени; снижение ответственности за возможные упущения; расширение личных благ за счет государственных средств; создание видимости успехов у вышестоящих руководителей и достижение их расположения; повышение собственного социально-психологического статуса; формирование преданного окружения; устройство на «комфортные» должности близких людей; расширение благоприятных личных связей с руководителями и ответственными работниками других структур и др.

Приведенные интересы во многом являются естественными и нормальными, если они не носят гипертрофированный характер, не доминируют в мотивационной сфере личности. Их соотносение с государственными зависит от используемых способов реализации. Позитивные способы реализации личных интересов выражаются в эффективной работе,